

NOI DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN JUDEȚUL CARAȘ-SEVERIN

(I)

În această rubrică a publicației noastre prezentăm o serie de noi descoperiri și semnalări de urme arheologice, făcute atât de muzeografi de specialitate cât și de cei pasionați în probleme de arheologie a județului Caraș-Severin, pentru ca toate aceste date să poată fi incluse în repertoriul arheologic al acestuia.

Semnalările sînt grupate atât în ordine alfabetică pe localități, cât și cronologic în cadrul acestora*.

Dorim ca rubrica inițiată de acest număr al volumului editat de muzeul din Caransebeș să fie continuată și în celelalte numere ale acestui volum, îndemnînd astfel la o colaborare și participare mai largă din partea specialiștilor, a profesorilor de istorie și a cercurilor de pasionați în probleme de istorie.

I. Bucușnița

1. Pe terenul din proprietatea lui Petru Hamat (com. Bucușnița, nr. 115) situat la cca 1 km SE de gara Vălișoara, la 100 m est de calea ferată, pe marginea terasei a II-a — numită „Șes“ — și la cca 1,5—2 km sud de așezarea romană de la pîriul „Groapa Copaciului“ (vezi Vălișoara, pot. 3) s-a descoperit, cu ocazia unei periegezeze din luna mai 1978, urmele unei construcții romane de dimensiuni mari, cu multe fragmente de țigle, cărămizi, olane, pietre cu urme de mortar. Construcția are o formă patrulateră cu o deschidere pe latura scurtă, îndreptată spre vest. Urmele romane se întind mult în jurul construcției, în special spre nord.

2. De-a lungul șoselei E 94, începînd de la piatra km, aflată la vreo 400 m sud de gara Vălișoara și pînă la aproximativ 50 m sud de drumul de țară spre Bucușnița, adică pe o lungime de 700—800 m, pe ambele laturi ale șoselei, dar mai ales spre riul Timiș, în arătură s-au descoperit cu aceeași ocazie urmele unui complex de construcții romane. Pe lângă numeroasele fragmente ceramice s-au descoperit urme de ziduri cu mor-

* Răspunderea pentru veridicitatea datelor furnizate revine exclusiv autorilor respectivelor rubrici. Cei care doresc în viitor să contribuie la acest serial sînt rugați să trimită informațiile colectivului de redacție al volumului.

tar, tigle și cărămizi întregi sau întregibile, olane, toate împrăștiate pe o suprafață de 700×150—250 m. Această așezare întinsă este străbătută de drumul roman Dierna-Tibiscum, care pe o mică porțiune se observă foarte bine în arătură, în rest fiind suprapus de actuala șosea. Construcția amintită la punctul anterior este, desigur, în legătură cu această așezare, fiind foarte apropiate una de alta. Este foarte posibil ca așezarea această (cea mai întinsă pe drumul dintre Teregova și Tibiscum) să fie identică cu localitatea antică *Masclianis*, de pe *Tabula Peutingeriana*, a cărei localizare este pînă în prezent, încă, nelămurită.

(R. Petrovsky — I. Munteanu)

II. Ciuta (com. Obreja)

La vreo 1—1,5 km est de drumul Ciuta-Maciova, în susul văii Bistrei, pe marginea terasei I, pe malul stîng al unui pîrîiș ce taie terasa, chiar în locul unde acesta o părăsește, a fost identificată, cu ocazia unei periegeze din 12 VI 1979 (R. Petrovsky) o movilă (tumul) cu diametrul de 15—20 m și înălțimea de 2,50 m. Movila prezintă multe urme de săpături ale căutătorilor de comori și vizuini de vulpi. Datează probabil din epoca *hallstattiană*.

(R. Petrovsky)

III. Ilova (com. Slatina — Timiș)

Pe dealul „Fața Ilovei“, pe terasă, cu o pantă foarte lină, la aproximativ 500—600 m nord de Cantonul C.F.R., s-au găsit în timpul unor cercetări de teren din 1978 și 1979, fragmente ceramice *preistorice* atipice (epocile bronzului și *hallstattiană*?). Erau răspîndite pe o suprafață de 0,5 — 1 ha în arătură și în cîteva gropi (excavații pentru exploatarea argilei).

(Ion Munteanu)

IV. Obreja

1. Între Obreja și Glimboca, pe terasa I de pe malul drept al Bistrei, în dreptul saivanului (la sud de el), pe locul unde terasa prezintă un mic promontoriu, în arătură s-au găsit foarte multe fragmente ceramice din epoca *bronzului*, dovezi ale unei așezări și o mărgea din sticlă (pastă sticloasă) gălbuie, cu un fir alb de pastă sticloasă incrustată în formă de val. Mărgeaua datează din *sec. III—V e.n. (?)*

2. La aproximativ 400—500 m est de drumul de țară ce urcă din Obreja pe terasa I din dreapta Bistrei la ferma de vite, în arătură s-au

găsit fragmente ceramice (epoca bronzului?), care apar însă destul de sporadic.

3. Lângă piriul Vîrciorova, la 1 km nord de riul Bistra, în fața primei terase din dreapta acestuia și la aproximativ 250—300 m sud-vest de cele două pescării, există o movilă (tumul), cu dimensiunile aproximativ identice cu ale celei de la Ciuta și datată probabil tot în epoca *hallstattiană*.

(R. Petrovsky)

V. Păltiniș

1. La circa 500 m vest de halta Toplița și 400 m est — nord-est de parcare „Auto“ de pe șoseaua Caransebeș-Reșița, 80 m nord de al doilea stîlp al liniei de înaltă tensiune (față de parcare) și 20—30 m sud de linia C.F.R., pe pantă, au fost identificate urmele unei așezări *hallstattiene*. Cu ocazia periegezei din 11 X 1979 (R. Petrovsky) s-au adunat mai multe fragmente ceramice *hallstattiene*, majoritatea din categoria ceramicii de uz comun.

2. La vreo 100 m sud-vest de așezarea mai sus-amintită, la mijlocul văii, în lunca inundabilă, s-au găsit foarte multe fragmente ceramice, ce apar grupate. Au fost găsite cu ocazia aceleiași periegeze și se pare, că provin din *necropola* așezării *hallstattiene*. Apariția lor la suprafață se datorează lucrărilor de nivelare și drenaj executate aici. Inițial se găseau la adîncimea de 1—1,20 m.

(R. Petrovsky)

VI. Sasca Montană

1. Peștera din „Colțul Cătănii“ este situată în dreapta drumului „Iui Gheorghe“, deasupra Galeriei +98. Cu ocazia unei periegeze din februarie 1979 (Tr. Popescu, Oct. Popescu) s-a găsit la intrarea în peșteră, un fragment ceramic de culoare brună, din pastă fină, lustruit, probabil, *eneolitic*.

2. Pe valea Șușarei, pe versantul drept, în grohoțișul de pe pantă, s-a descoperit (Tr. Popescu) în vara lui 1979 un fragment mare de ceramică din pastă grosieră cu cioburi pisate, de culoare brună, de factură *dacică*.

(Traian Popescu)

VII. Sasca Română (com. Sasca Montană)

1. În cimitirul ortodox din localitate a fost găsit la suprafață (Oct. Popescu — IPEG Sasca Montană) un gratoar din jasp galben, ce datează din *neolitic sau epocile următoare*.

2. În zona vărsării ogașului Potoc în Nera a fost găsit la suprafață, un gratoar cu scobitură în tehnica „en coches“, ce datează din *paleoliticul superior sau epipaleolitic*. Piesa este din calcedonie opacă.

3. În locul numit „Cut“ sau „Cotul Mare“, pe malul drept al Nerei s-au găsit de către Oct. Popescu, în 1978, fragmente ceramice *eneolitice*, cu scoici pisate în pastă. Cu ocazia altei periegeze (Tr. Popescu, 1979) s-a dat peste profilul unei gropi de dimensiuni mari (bordei?), umplută cu pământ de culoare cenușiu-negricioasă, cu scoici și fragmente ceramice din categoria grosolană, semifină și fină, de factură *eneolitică*.

4. Pe culmea dealului „Priod“, versantul drept al văii Camenița, s-a descoperit cu ocazia unei periegeze din iunie 1979 (Tr. Popescu, Oct. Popescu) urmele unei *așezări Coțofeni*. Ceramica este ornamentată cu incizii (motiv „brăduț“) și în tehnica „Furchenstich“.

5. Pe versantul stîng al văii Camenița, la vreo 50 m depărtare de cursul apei, se observă clar urmele unui *drum roman*.

(Traian Popescu)

VIII. Slatina Nera (com. Sasca Montană)

În valea Bogodințului, în locul numit „Șpițul Bogodințului“, în partea dreaptă a drumului Ciuchici-Sasca Montană, în spatele grajdurilor C.A.P. Slatina Nera și 1 km distanță de drum, cu ocazia unei periegeze din martie 1979 (Tr. Popescu) s-a descoperit (în arătură) ceramică din *sec. II—III e.n.*, multă zgură și chirpic — ce provin foarte probabil de la cuptoare de redus minereul de fier.

(Traian Popescu)

IX. Valea Timișului (com. Bolvașnița)

1. „Sat Bătrîn“. La aproximativ 1,5—2 Km nord-est de sat, în locul numit „Carpen“, la nord de pîriul „Satul Bătrîn“ (pe malul drept al pîriului), chiar la izvorul „Carpen“, s-au găsit fragmente ceramice *preistorice* (probabil *eneolitice*) și chirpic, zgură, fragmente ceramice și două fragmente de teracotă cu ornamente geometrice, *feudale* (sec. XIV—XVII). Fragmentele ceramice sînt răspîndite pe o suprafață de circa 0,5—1 ha și au apărut cu ocazia unor săpături de drenaj.

2. În grădina casei lui Dumitru Munteanu (nr. 80 A) s-au găsit în repetate rînduri, fragmente ceramice și fragmente de țigle și cărămizi cu

stampilă romane. În grădina vecină, proprietate a lui Ion Moldovan, s-a găsit în urmă cu câțiva ani o monedă romană. Descoperirile se găsesc la aproximativ 35—40 m est de drumul roman Dierna-Tibiscum și datează, după materialul ceramic descoperit, din *sec. II—III e.n.*

(Ion Munteanu)

X. Vălișoara (com. Buceoșnița)

1. La circa 150 m sud-est de gara Vălișoara, pe marginea terasei II a Timișului, care în acest loc formează un promontoriu, se întinde o așezare preistorică, pe o suprafață de aproximativ 1,5—2 ha. Fragmentele ceramice de culoare brună și pastă, în general, semifină, datează din *epoca hallstattiană*.

2. La aproximativ 200—250 m sud-est de locul unde pîriul „Groapa Copaciului“ părăsește terasa II a Timișului, există o movilă (tumul) cu dimensiunile de 15×15×15 m, asemănătoare cu cele de la Petroșnița (haltă), Valea Timișului („La nemți“) și Caransebeș „Balta Sărată“, datînd, probabil, din *epoca hallstattiană*.

3. La 400 m sud-vest de sat și la aceeași distanță nord — nord-est de gara C.F.R. Vălișoara, la extremitatea nordică a terasei II a râului Timiș, în locul numit de localnici „Șes“, acolo unde pîriul „Groapa Copaciului“ iese din depresiune pe terasa I, a fost identificată de către prof. I. Munteanu din Vîrciorova o așezare romană. Deplasîndu-ne la locul descoperirii, am constatat că pe promontoriul format de capătul nordic al acestei terase de la sud de pîriu se întinde o *așezare rurală romană*, ocupînd o suprafață de aproximativ 1,5—2 ha. Din arătură s-au strîns multe fragmente ceramice, din sticlă și material tegular (țigle și olane). Cărămizile lipsesc, apar în schimb pietre, dar într-un număr redus. Așezarea, formată probabil din locuințe din lemn și piatră, cu acoperiș din țigle, este situată la 250—300 m depărtare de drumul roman (înspre est).

(R. Petrovsky — Ion Munteanu)

XI. Zăgujeni (com. Constantin Daicoviciu)

1. Cu ocazia unei periegeze din luna noiembrie 1977, în zona cuprinsă între Păltiniș și Zăgujeni, s-a descoperit la sud-vest de Zăgujeni (la 1,5 km), pe a II-a terasă, înaltă, din stînga pîriului Măciș, urmele unei întinse *așezări neolitice*. Din arătură s-au adunat mult chirpic, rîșnițe din piatră fragmentare, fragmentul unei brățări din piatră dar mai ales fragmente ceramice. Materialul ceramic aparține *culturii Vinča* (faza A—B₂) și *Starčevo-Criș* (IV).

2. Pe marginea terasei a II-a a Timișului, chiar în spatele stației C.F.R., în arătură, au fost adunate, cu ocazia unei periegheze din primăvara lui 1979, multe fragmente ceramice, majoritatea din categoria ceramicii de uz comun și se datează în epoca bronzului.

(R. Petrovszky)

NEUE ARCHÄOLOGISCHE FUNDE AUS DEM
KREISE CARAȘ — SEVERIN

(Zusammenfassung)

In dieser Rubrik des vorliegenden Bandes wird eine Reihe neuer Funde von Gegenständen und archäologischer Siedlungsspuren, die von Forschern als auch von Amateuren geborgen wurden, veröffentlicht, damit sie ins archäologische Ortsverzeichnis des Kreises Caraș — Severin aufgenommen werden können. Die Beiträge sind alphabetisch — nach den Ortschaften — und innerhalb dieser, chronologisch angeordnet. Es werden alle Informationen (nach einer oberflächlichen Überprüfung seitens des Redaktionskollektivs des Bandes vorgelegt, obwohl einige nicht an Ort und Stelle von Spezialisten untersucht werden konnten.

Es liegt im Sinne der Redaktion diese Rubrik auch in den folgenden Nummern des Bandes weiterzuführen und es wäre wünschenswert einen größeren Kreis von Mitwirkenden für diese Folge zu gewinnen.